

Noah's Ark Independent Primary School

Subject: Setswana F.A.L.	Examiner: Phetlhu, KA
Type: End of Year Exam	Moderator: Moreo, AD
Date: 20 November 2020	Grade: 7
Marks: 20 Marks	Time: unallocated

Leina:

Ditaelo:

- Buisa dipotso ka kelotlhoko pele o araba.
- Tiro ya gago e se nne botlhaswa gonne o tla jelwa maduo.
- Araba dipotso tsotlhe. Kwalela mo pampiring ee maleba.

Go Reetsa le go Bua

Morutabana o tlile go lo buisetsa setlhangwa se se amanang le boitekanelo mme lo se reetse ka tlhoafalo lo bo lo se tlhaloganye. Kwa bofelong jwa theetso lo tla araba dipotso mabapi le sona.

Morago ga theetso

1. A ke batho ba ba humanegileng fela ba ba lwalang? (1)

2. Ke dijo dife tseo di agang mmele, neela di le pedi. (2)

3. Ke dijo dife di le pedi tseo di neelang maatla? (2)

4. Neela dintlha di le pedi ka tshobotsi ya ga Dimakatso? (2)

5. A bolwetse ba mafatlha bo a fetela? (1)

6. Tlhalosa leele “go tshwara phage ka mangana”. (1)

7. Kotsi ya go ja dijo tsa mafura ke efe, neela dintlha di le pedi. (2)

8. O ithutile eng ka melemo? (1)

9. Go ya ka wena a go siame go kopakopanya melemo? (2)

10. A malwetse otlhe a bolaya? (1)

11. Motso o tshwanetse go ja bonnye ga kae ka letsatsi? (1)

12. A go siame go ja borotho tsatsi lotlhe? (1)

13. Ke dijo dife tse di nang le sukiri tseo lo di ratang? (3)

_____ / 20 Maduo

Noah's Ark Independent Primary School

Subject: Setswana F.A.L.	Examiner: Phetlhu, KA
Type: End of Year Exam	Moderator: Moreo, AD
Date: 24 November 2020	Grade: 7
Marks: 100 Marks	Time: 2 hours

Leina:

Ditaelo:

- Buisa dipotso ka kelotlhoko pele o araba.
- Tiro ya gago e se nne botlhaswa gonne o tla jelwa maduo.
- Araba dipotso tsotlhe. Kwalela mo pampiring ee maleba.

Go buisa le Go lebelela

Potso I: Tekatlhaloganyo

Buisa tekatlhaloganyo e e latelang o tle o arabe dipotso {15}

Rure kgomo mogobeng e wetswa ke namane. Moseki o goletse mo lelapeng la bahumi. Batsadi ba gagwe ba ne ba itsholetse. O ne o sa fetse go akabalela bontle jwa ntlo ya kwa gaabo. Tshingwana ya ditšhese, e e neng e tlhokometswe ke seithati, e ne e oketsa bontle jwa yona.. Kwa yunibesithi Moseki o ne a itshamekela, a itse gore kwa gaabo madi ke mmu le matlakala. Go se sepe se se mo gapeletsang go ithuta ka thata jaaka baithuti ba ba dikobo di magetleng. A le makoko. A nyatsa batlhatlhaledi. A sa dumedise ope. A phela mo lefatsheng la gawe a le esi. Phaposi ya gagwe e tlhoka boikhutso, ka letsatsi le lengwe le le lengwe e ne e e tlala ka tshimanyana le tshetsanyana. Morago ga dingwaga di le mmalwa re mmona a le mo gae a re o thusa batsadi mo dikgwebong. Koloji a tsamaya ka sebaibai se se butsweng kwa godimo, BMW. Ka metlha fa a se ragosa go tswa fa gaabo, modumo wa sona o ne o itaya baagisane tsebe e bile o tsosa le masea le fa a ka gatelelwa ke boroko jwa ditlhare tsa mokgotlwane. “ Re mo leba fela. Ke mang yo o batlang go rogwa ke ngwana? Ga tshwaela moagisane. Kgantelenyana fale o a opela. A re o simolola kgwebo e e leng ya gagwe ya boopedi. Ee, lentswe o na le lona ka e le tswere. Meropa ya rekwa ka ponyo ya leitlho. Ka bonako ke fa a na le setidio sa gagwe sa mmimo. Makoko, lenyatso, boikgantsho tsa namela dithaba. A simolola go tlhaetsa batho matlho. A simolola go tsuba le go nwa majalwa a a

tlhotlwa godimo, boJonny Walker Black. Morago a ineelela mo diritibatsing. A tsaya koloi a tsena mo kgaisanong ya lebelo lwa dikoloi le tsala ya gagwe. Bosula ke gore ba direla se mo mebileng ya motsesetoropo. Ba tsena boobabedi mo kgaisanong e e sa letlelelwang ya lebelo. Kgantelenyana fale... go utlwala thuu! Lerole la kupa, la beta mokodue. Ya re di ema, ya nna dilelo tse di botlhokotlhoko tsa bomme ba lebile bana ba bona ba rapaletse mo tseleng, ba ile boyabatho!

Moseki a golegwa. Talente ya gagwe ya mmimo e a nyelela. Kgotlhatshekelo e mmona molato le go mo atlholela botshelo jotlhe jwa gagwe kwa kgolegelong. A ikotlhaela gobo a dirisitse diritibatsi ka letsatsi la tiragalo e e setlhogo e.

Araba dipotso tse di latelang:

1. Temana e bua ka eng? (1)

2. Ke eng se se bakileng kotsi? (2)

3. Go diragetseeng ka Moseki kwa bofelong? Tlhalosa. (2)

4. Bapisa botshelo jwa ga Modise le jwa baswa gompiono. O bona bo ntse jang? Neela dintlha di le pedi (2)

5. Tlhalosa mafoko a a latelang:

a. Sebaibai (1)

b. Makoka (1)

c. Batlhatlheledi (1)

6. Tlhalosa seane se, Kgomo mogobeng e wetswa ke namane (2)

7. Kwala leinakgoboka: tshimanyana le tshetsanyana (2)

8. Naya leina la sekapuo se se dirisitsweng mo moleng o; Go se sepe se se mo gapeletsang go ithuta ka thata jaaka baithuti ba ba dikobo di magetleng. (1)

Potso 2: Puo mo tirisong

Buisa temana ka tsenelelo o tle o arabe dipotso tsa temana;

{15}

Letsatsi leo, a ka se dike a le lebetse 16 Phatwe 2012. Ramothaba o ne a utlwa ka letlalo. Fale go twe ga e latlhe mosesele e le wa yona nna tota ke a dumela gore e tla o latlha. Mmaagwe o ne a sa bolo go mo kgalemelela bogodu. Mmaagwe o lekile go mo kgalema fela ena a itira thuntsebe. Le fa tota Tlhabane yotlhe e lela ka ene o ne a ikaba ditsebe. Ene le

lekoko ba ne ba phamola sekgwama sa mosadi yo o neng a tswa mo posong mme ba lebotsa phokojwe. Fa ba gadima ba ne ba bona matshwitswiti a baagi ba Tlhabane a ba tebetse.

Baagi ba ba šakgetseng ba ba tshwara, ba ba kgobotletsa ka majwe. O ne a bokolela jaaka nku e ya tllhabong, a kopa maitshwarelo. Fa a gadima a bona ditsala tsa gagwe di le nne di sule, di bolailwe ke baagi ba Tlhabane. Pono e, e ne e sa mo lekana. O ne a swa bokidi mo e leng gore le fa a otlwa, a betswa o ne a sa tllhole a utlwa botlhoko. Mo ditlhabing tse, a utlwa mongwe a re, “Necklace “ e nngwe e kae, re direle ka bonako?”. O ne a bona mosimane yo montshonyana a tla ka dithaere tse pedi. A tswalela matlho, a ineela. A utlwa sengwe e kete ke konopi ya tsiboso ya koloi ya maphodisa. E nnile sa bofelo se a se utlwileng. O thantse morago ga malatsi a le lesome kwa bookelong jwa Ferncrest. Mmele o thunya otlhe, tlhogo e potokilwe ka masela masweu.” Ngwanaka o leboqe Modimo”: Mmaagwe a tshwaela. A leka go bua sengwe, melomo e e rurugileng, meno a a foforegileng tsa mo itsa. ” “Re mo kotsing ka ntlha ya gago, baagi ba batla go fisa ntlo ya rona”. Ee, ke a sokologa. Ke sokologile. A ota tlhogo.

Dipotso

1. Buisa temana mme o kwale seane se o ka kgalemang Ramotlhaba ka sona. (2)

2. Nopola masupi a mabedi go tswa mo temaneng. (2)

3. Mkwadi wa temana o dirisitse puo e e humileng. Naya tlhaloso ya maele a a latelang:

a. Go swa bokidi (1)

b. Go lebotisa phokojwe (1)

4. Mola o o latelang ke sekao sa puosebui kgotsa sa puopegelo? Ngwanaka o leboge Modimo": Mmaagwe a tshwaela (1)

5. Mo temeng ya bobedi nopola letlhaodi le le kayang mmala o o sa tsenelelang. (1)

6. Mo moleng o o ntshofaditsweng oo, go dirisitswe sekapuo sefe? (1)

7. O lemoga sekapuo seo jang? (1)

8. Mo temeng ya boraro mokwadi o dirisitswe letlhalosi la felo. Le nopole. (1)

9. Nopola ledirilethusi le le dirisitsweng mo temaneng ya ntlha. (1)

10. Dirisa ledirilethusi le le latelang mo polelong: bisa (1)

11. Kwala lefoko la Setswana la lefoko “Necklace” (1)

12. Kwala lekaelagongwe la lefoko “Kgobotletsa” (1)

Potso 3: Go tsibogela dikwalo

Buisa temana e e latelang o tle o rabe dipotso tse o di boditsweng {10}

A itse gore rraagwe o motlogeletse mo mathateng. Fa lesea le lela ke ngwana wa ga Bantshomeng. A utlwa mongwe a phamola setswalo. ‘Mosadimogolo, o kae mosimanyana wa gago yo o senang maitseo yole. Pele a ka araba rre Diseko a bo a setse a pharile lesea mo tafoleng. Nna wa me ngwana ga se lebala la motshameko. Mo nka kopanang le mosimane wa gago, go tlike go ša legong go sala molora. Ke tlike go mo roba kgokgotso ka matsogo a, a me. A retologa jalo monna yo moleele, a kukile magetla o ka re phikoko. Fa mosadimogolo a latlhela bofofu mo dikobong tse di mo tafoleng, a kopantshwa ke

lesea. Phorogotlho ya mosimane. A ikhuditse a ithobaleitse. Boemong jwa go omanya, a gopola mogatse. Tota ke disaletse, a bua a gogola sethito ka letsogo. O tshwana le rraagwe ka dinko tse di matlarenzana. Mmala o mosweunyana o, ke wa me. Goroga ngwanangwaka! Kidi... Kidi wee.....! tsamaya o ye bo bitsa malomaago a tle kwano. Nanoga! Pele o tsamaya tlhatlhega metsi ke direle ngwana motogo. Ee, mma ke a utlwa fela ... E, ke kgetse ya sephodisa ga fetola malome. A tsena Bantshomeng a letsa molodi. ” Mma ke mang yo? Ke ngwana wa ga mang?” “Wa gago. ” A ithaya a re mmaagwe o dira metlae. ”Tota Bafedile a ka ntira jaana?”

Dipotso

1. Lebelela setshwantsho mme o dire diponelopele ka diteng tsa temana (1)

2. Naya maina a baanelwa ba ba amilweng mo temaneng. (1)

3. Naya lefelokgang la ditiragalo tsa terama. (1)

4. Kwalasemelo sa ga Bantshomeng mme o tshegetse karabo ya gago ka mabaka. (1)

5. Kwala tshobotsi ya lesea le le tshotsweng. (1)

6. Kwala dintlhakgolo tsa temana. (1)

7. Kwala maikutlo a ga rre Diseko. (1)

8. Goreng Bantshomeng a sa bontshe a gakgametse? (1)

9. Goreng koko a bit'sa lesea ngwanangwanake? (1)

10. A selo se se dirilweng ke rre Diseko se siame? Tsheget'sa karabo ya gago ka lebaka. (1)

----- / 40 Maduo

Dipopego tsa puo le melawana

1. Ralela pakapheti mo temaneng e e latelang
Ke lebogetse karabo ya gago. Le rona re tsamaile ra ba ra goroga sentle fela. (2)

2. Tsenya matshwao a puiso le ditlhakakgolo fa di tlhokegang teng mo temaneng e e latelang:
jaaka o bone mo lekwadikgannye mogolole o falotse mme o ne a ntseela kgang ke batla go kgaogana le wena kgang e o ne a mpolelela gore botshelo bo thata ke ne ka tshega ka re ke le monnye jaana ke itseng ka botshelo (8)

3. Sekaseka temana e e latelang mme o ntshofatse dikarolo tsa puo tse di latelang:

Tsela e e ya kwa Tlhakong o tla bona mosupatsela o re Mabeskraal. O se ka wa tsena ka yona o ganne ka fa mojeng. O tla tsamaya sekgalanyana mme o tla bona kgoro ya kampa ya Ditshukudu tse dintsho ka fa mojeng

a. pakatlang o tla bona, tla tsamaya (1)

b. bonnye sekgalanyana (1)

c. letlhaodi tse dintsho (1)

d. leemedi yona (1)

e. leinatota Tlhakong Mabeskraal (1)

4. Lebaganya dipolelo tse di mo kholomong ya A le dikarabo tsa tsona tse di maleba go tswa mo kholomong ya B (5)

Kholomo A	Kholomo B
1. Motho yo o kwadileng leboko o bidiwa -----	a) Mothofatso
2. Polelo e : Botshelo o thata go tlhologangwa, o tlhakantsuke ya monate le bosula. Se ke sekao sa sekapuo sa -----,	b) Mooki
3. Mola o: Itlotle o tlotle le go tlotlana le botlhe ke sekao sa ponagalo e ya poko.	c) Molaetsa
4. O ila boikgantsho jaaka a ila sephinya sa nakedi.	d) Poeletsomodumo
5. Tshepiso ke lebolobolo	e) Mmoki f) Morero/kgangkgolo g) Tshwantshanyo

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____

_____ / 20 Maduo

Go kwala le Go tlhagisa

Potso /

Mo ditlhogong tse pedi tse o di filweng, tlhopha setlhogo se le sengwe mme o kwale tlhamo ka sona. (20)

Ditlhogo:

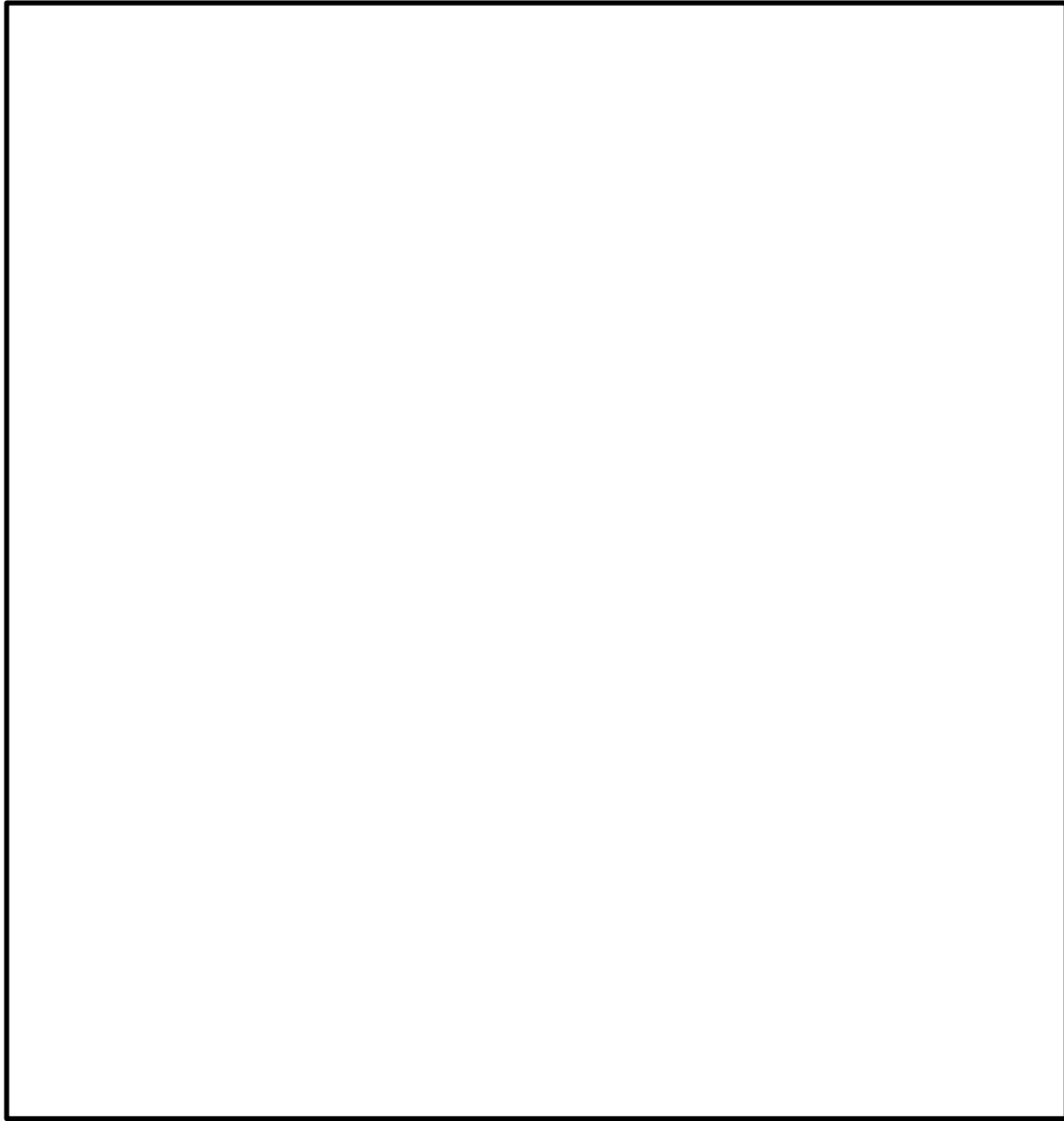
1 Ke molato ga se wa me, ke a bofiwa.

2 Kwala mmuisano magareng ga morutabana le morutwana ba bue ka maemo a thuto a a wetseng tlase a morutwana.

Fa o kwala gakologela dikgato tsa go kwala jaaka o di rutilwe ngwaga otlhe.

Potso 3

Kwala phasalatso e mo go yona o gwetlhang batho ba lefelo la gaeno go tla go phepafatsa. (10)

Bokgoni	Maduo	Maduotota a morutwana
Puo, Setaele le Tseleganyo	5	
Diteng and Thulaganyo	3	
Kagego	2	
Maduo Gotlhe	10	

----- / 40 Maduo